

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

УДК 616.14-005.6-084:616-089.23-01](049.3)(100)

DOI: <http://dx.doi.org/10.15674/0030-598720221-2133-134>

Міжнародний консенсус щодо профілактики венозної тромбоемболії в пацієнтів після ортопедичних утручань

С. Є. Бондаренко ¹, В. Є. Мальцева ¹, О. В. Висоцький ²

¹ ДУ «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М. І. Ситенка НАМН України», Харків

² КНП «Херсонська обласна клінічна лікарня» Херсонської обласної ради. Україна

У березні 2022 року опубліковано нові міжнародні рекомендації щодо профілактики венозної тромбоемболії в пацієнтів після великих ортопедичних утручань (Recommendations from the International Consensus Meeting on Venous Thromboembolism) [1–10]. Передумовою для створення цього консенсусу послужила недосконалість наявних даних і рекомендацій щодо профілактики тромбоемболії в періопераційному періоді.

Міжнародна консенсусна нарада, визнавши обмеження поточних рекомендацій і необхідність неупереджених рандомізованих досліджень із клінічно важливим кінцевим результатом, скликала групу експертів з усього світу для створення рекомендацій, які вирішують проблеми тромбопрофілактики після ортопедичних утручань. Серед авторів цього документа, який опубліковано в «The Journal of Bone and Joint Surgery» (JBJS), було близько 600 делегатів із 135 міжнародних товариств, 68 країн, різних за фахом, зокрема: анестезіологи, кардіологи, гематологи, спеціалісти з внутрішньої медицини й ортопеди. Від України працювали: Станіслав Бондаренко, Валентина Мальцева (ДУ «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М. І. Ситенка НАМН України», Харків); Олександр Висоцький (КНП «Херсонська обласна клінічна лікарня» Херсонської обласної ради), Олена Турчин (ДУ «Інститут травматології та ортопедії НАМН України», Київ) [1]. Делегатам запропоновано переглянути літературу у форматі систематичного огляду та створити практичні рекомендації, пов'язані з усіма галузями ортопедії. Експерти дотримувалися суворого процесу Delphi7, щоб розробити цей важливий документ, і працювали протягом року під керівництвом організаційного комітету зі залученням бібліотекарів, статистиків, епідеміологів та експертів із Кокрейнівської групи. Усі опубліковані роботи, пов'язані з тромбопрофілактикою й орто-

педією, були переглянуті для отримання відповіді на майже 200 питань.

Делегатів висунуто товариствами або обрано на підставі їхніх напрацювань у цій галузі, а також публікаційного досвіду з мінімум трьома виданнями, пов'язаними з профілактикою венозної тромбоемболії. Кожне питання розробляли два спеціалісти. Вони мали змогу працювати разом або самостійно. Через 6 міс. праці з фаховою літературою створено початковий (перший) проєкт рекомендацій. Його надіслали на розгляд одному або двом іншим делегатам, досвідченим у цій галузі. Зауваження та пропозиції, які виплили з цього початкового огляду, надали авторам. Перероблений документ повторно розглянула додаткова група фахівців. Також документи розмістили на веб-сайті International Consensus Meeting (ICM) для перегляду та обговорення [11]. Усі згенеровані на веб-сайті коментарі також передали авторам.

Документ пройшов дві додаткові перевірки перед поданням до журналу JBJS. Одну рецензію надав член оргкомітету для забезпечення його повноти, а іншу — відповідний редактор для кожної спеціальності. Надалі роботу направили на звичайне редакційне опрацювання JBJS перед тим, як вийти друком.

Рекомендації містять розділ зі загальними підходами тромбопрофілактики після ортопедичних утручань [1] та спеціалізованими, зокрема: у разі хірургії верхньої кінцівки та зап'ястка [2], плеча або ліктя [3], стопи або гомілки [4], стегна або коліна [5], хребта [6], за умов онкології [7], у випадку операцій у дітей [8], після ушкоджень [9] і спортивних травм [10].

Вони подані у вигляді окремих питань, відповідь на які викладена як невеликий системний огляд і пройшла подвійне рецензування до остаточної публікації. Залежно від надійності та

кількості наукових даних наведено ступінь доказовості (strong, moderate або limited). Також поряд із кожним питанням наведено результати голосування делегатів щодо нього.

Серед питань загального характеру одним із найважливіших було визначення оптимального терапевтичного засобу для профілактики венозної тромбоемболії, а саме після тотального ендпротезування кульшового або колінного суглобів, що є найчастішими хірургічними втручаннями в ортопедії («What is the most optimal VTE prophylaxis following ТКА/ТНА?» питання № 3) [5]. Згідно з проведеним системним оглядом автори встановили, що аспірин є найкращим вибором із огляду на вартість, низьку частоту кровотеч як ускладнень і відсутність необхідності контролю рівня препарату в крові. Призначення аспірину в низькій дозі пропонують для первинної профілактики в пацієнтів із помірним і високим ризиком тромбоемболії після тотального ендпротезування колінного або кульшового суглобів. Ступінь доказовості цієї рекомендації був визначений як strong. За результатом голосування 76,92 % делегатів — згодні, 19,66 — незгодні, 3,42 % — утрималися, отримано Strong Consensus. Наведена відповідь на питання є лише прикладом, який, на нашу думку, необхідний для кращого розуміння викладення рекомендацій. Для отримання детальної інформації щодо профілактики тромбоемболії після тотального ендпротезування кульшового та колінного суглобів необхідно ознайомитися з повним текстом рекомендацій [5].

Загалом повний текст рекомендації становить 328 сторінок і доступний безкоштовно на сайті журналу JBJS та основних міжнародних бібліографічних баз.

Список літератури

1. Recommendations from the ICM-VTE: General/ICM-VTE General Delegates // The Journal of Bone and Joint Surgery. American volume. — Vol. 104(Suppl 1). — 2022. — P. 4–162. — DOI: 10.2106/JBJS.21.01531.
2. Recommendations from the ICM-VTE: Hand & Wrist / ICM-VTE Hand & Wrist Delegates // The Journal of Bone and Joint Surgery. American volume. — Vol. 104(Suppl 1). — 2022. — P. 176–179. — DOI: 10.2106/JBJS.21.01213.
3. Recommendations from the ICM-VTE: Shoulder & Elbow/ ICM-VTE Shoulder & Elbow Delegates // The Journal of Bone and Joint Surgery. American volume. — Vol. 104 (Suppl 1). — 2022. — P. 252–266. — DOI: 10.2106/JBJS.21.01258.
4. Recommendations from the ICM-VTE: Foot & Ankle/ ICM-VTE Foot & Ankle Delegates// The Journal of Bone and Joint Surgery. American volume. — Vol. 104 (Suppl 1). — 2022. — P. 163–175. — DOI: 10.2106/JBJS.21.01439.
5. Recommendations from the ICM-VTE: Hip & Knee / ICM-VTE Hip & Knee Delegates // The Journal of Bone and Joint Surgery. American volume. — Vol. 104(Suppl 1). — 2022. — P. 180–231. — DOI: 10.2106/JBJS.21.01529.
6. Recommendations from the ICM-VTE: Spine/ ICM-VTE Spine Delegates // The Journal of Bone and Joint Surgery. American volume. — Vol. 104 (Suppl 1). — 2022. — P. 309–328. — DOI: 10.2106/JBJS.21.01518.
7. Recommendations from the ICM-VTE: Oncology/ ICM-VTE Oncology Delegates // The Journal of Bone and Joint Surgery. American volume. — Vol. 104 (Suppl 1). — 2022. — P. 232–237. — DOI: 10.2106/JBJS.21.01108.
8. Recommendations from the ICM-VTE: Pediatric/ ICM-VTE Pediatric Delegates // The Journal of Bone and Joint Surgery. American volume. — Vol. 104 (Suppl 1). — 2022. — P. 238–251. — DOI: 10.2106/JBJS.21.01513.
9. Recommendations from the ICM-VTE: Trauma / ICM-VTE Trauma Delegates // The Journal of Bone and Joint Surgery. American volume. — Vol. 104 (Suppl 1). — 2022. — P. 280–308. — DOI: 10.2106/JBJS.21.01476.
10. Recommendations from the ICM-VTE: Sports / ICM-VTE Sports Delegates // The Journal of Bone and Joint Surgery. American volume. — Vol. 104 (Suppl 1). — 2022. — P. 267–279. — <https://doi.org/10.2106/JBJS.21.01442>.
11. The International Consensus Meeting [Електронний ресурс]. — Доступ <https://icmphilly.com/>

Стаття надійшла до редакції 07.05.2022

INTERNATIONAL CONSENSUS ON PREVENTION OF VENOUS THROMBOEMBOLISM IN PATIENTS AFTER ORTHOPEDIC INTERVENTIONS

S. Ye. Bondarenko ¹, V. E. Maltseva ¹, O. V. Vysotskyi ²

¹ Sytenko Institute of Spine and Joint Pathology National Academy of Medical Sciences of Ukraine, Kharkiv

² Kherson Regional Clinical Hospital. Ukraine

✉ Stanislav Bondarenko, Doctor of Traumatology and Orthopaedics: bondarenke@gmail.com

✉ Valentyna Maltseva, Phd in Biol. Sci.: maltseva.val. evg@gmail.com

✉ Oleksandr Vysotskyi, MD: vavkherson@gmail.com